

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова Предметної комісії

Гарант освітньої програми

Лариса ТАРАНЕНКО

«28» «січня» 2022 р.

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з навчальної роботи

Анатолій МЕЛЬНИЧЕНКО

« 28 » « лютого

2022 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
для здобуття наукового ступеня доктор філософії
за спеціальністю 035 Філологія**

Програму рекомендовано вченою радою факультету лінгвістики

Київ – 2022

Зміст

1. Загальні відомості.....	3
2. Теми, що виносяться на екзаменаційне випробування.....	4
3. Навчально-методичні матеріали.....	6
4. Рейтингова система оцінювання.....	8
5. Приклад екзаменаційного білету.....	12

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Вступний іспит на навчання для здобуття наукового ступеня доктор філософії спеціальності 035 «Філологія» проводиться для тих вступників, які мають ступень магістра¹.

Освітня програма «Філологія» відповідає місії та стратегії КПІ ім. Ігоря Сікорського, за якою стратегічним пріоритетом університету є фундаменталізація підготовки фахівців. Освітня програма передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне й практичне значення. Особливості освітньої програми враховані шляхом обрання відповідних розділів програми вступного іспиту. Проведення вступного випробування має виявити рівень підготовки вступника з обраної для вступу спеціальності.

Питання вступного випробування можна поділити на шість розділів:

1. Загальне мовознавство.
2. Порівняльна лексикологія
3. Порівняльна стилістика.
4. Зіставна граматики.
5. Перекладознавчий аналіз тексту.
6. Обґрунтування дослідницького проєкту.

Головною вимогою до теоретичної підготовки вступників є знання сучасних наукових підходів до вивчення мови, уявлення про системний характер мови як єдності взаємопов'язаних рівнів. Відповідь вступника на питання з перших чотирьох розділів повинна підтвердити достатньо повне володіння ним лінгвістичною інформацією в обсязі програми другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Виконуючи завдання п'ятого розділу, вступник має здійснити аналіз перекладеного тексту, застосовуючи методи перекладознавчого аналізу, зокрема трансформаційного. Під час аналізу практичного матеріалу важливим є вміння встановлювати взаємозв'язок явищ мови й мовлення, проводити паралелі між іноземною та рідною мовами на граматичному, лексичному, стилістичному і функціонально-прагматичному рівнях.

Завдання з шостого розділу передбачає обґрунтування дослідницького проєкту вступника. Дослідницький проєкт – це авторський текст обсягом 4-5

---

¹ Відповідно до п. 2 Розділу XV Закону України «Про вищу освіту» вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра.

сторінок, у якому висвітлено плановану тематику індивідуальної наукової розвідки вступника на програму підготовки докторів філософії, обґрунтовано актуальність обраної ним проблеми та методологію її осмислення. Цим документом вступник має продемонструвати своє вміння мислити евристично, раціонально і творчо, а також визначено можливість реалізації наукової інтенції вступника. Обґрунтування дослідницького проекту затверджується завідувачем кафедри.

Завдання вступного випробування складається з чотирьох питань. До екзаменаційного білету включено, відповідно: 1-ше питання з першого розділу, 2 – з другого, третього або четвертого розділів, 3 – з п'ятого та 4 – з шостого.

Вступне випробування на програму підготовки докторів філософії (PhD) зі спеціальності 035 Філологія проводиться у формі усного екзамену.

Час, що відводиться на підготовку відповіді, становить 2 години. Протягом складання екзамену користуватися словниками, довідниками тощо не дозволяється.

У наступному розділі програми наведено лише ті теми із зазначених розділів, які стосуються виконання завдань вступних випробувань.

Інформація про правила прийому на навчання та вимоги до вступників на освітньо-наукову програму 035 «Філологія» наведено в розділі «Вступ до аспірантури» на веб-сторінці аспірантури та докторантури КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://aspirantura.kpi.ua/>.

II. ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Загальне мовознавство

1. Мова й мовлення. Мова й мислення.
2. Форми існування мови.
3. Знакова теорія мови.
4. Статика і динаміка в мові. Внутрішні і зовнішні чинники в розвитку мови.
5. Мовна система і структура. Рівні мови. Типи зв'язків між елементами мовної структури.
6. Генеалогічна, ареальна, функціональна класифікація мов.
7. Поняття про наукові лінгвістичні парадигми.
8. Природні мови. Соціальний, психічний, фізіологічний аспекти мови. Функції мови.
9. Мовні універсалиї. Типологічні класифікації мов світу.
10. Поняття методу. Методи дослідження мови (оглядово).

2. Порівняльна стилістика

1. Предмет стилістики, її загальнонаукові основи та місце в системі

лінгвістичних наук.

2. Стилiстична лексикологiя: предмет, завдання, ключовi поняття.
3. Функцiональна стилiстика: предмет, завдання, ключовi поняття.
4. Стилiстичне розшарування словникового складу зiставлюваних мов.
5. Стилiстична семасiологiя: предмет, завдання, ключовi поняття.
6. Стилiстика тексту: предмет, завдання, ключовi поняття.
7. Основнi категорiї тексту, його композицiя та архiтектонiка, стилiстичнi характеристики текстiв рiзних жанрiв i стилiв.
8. Синтаксичнi стилiстичнi прийоми.
9. Метод лiнгвостилiстичного аналізу.
10. Основнi фонетичнi, граматичнi, лексичнi форми, категорiї та їх вiдношення у стилiстичному аналізі дискурсу

3. Порiвняльна лексикологiя

1. Сучаснi запозичення до лексичних систем зiставлюваних мов: характеристика структури й семантики слiв.
2. Фразеологiя. Вiльнi та сталi словосполучення. Види фразеологiзмiв, характеристика значень. Афоризми, приказки та паремiї у системі фразеологiї.
3. Теорiя семантичного поля. Лексико-семантичнi групи та гiпо-гiперонiмiчнi вiдношення слiв. Семантичнi класи слiв у зiставлюваних мовах: полiсемiя, омонiмiя, синонiмiя, антонiмiя, паронiмiя.
4. Лексичне та граматичне значення слова. Денотативний i конотативний аспекти лексичного значення слова
5. Лексикографiя як лiнгвістична дисциплiна. Класифiкацiї лiнгвістичних словникiв двох мов
6. Поняття лексичної системи. Види внутрiшньосистемних зв'язкiв у мові: синтагматичнi та парадигматичнi вiдношення слiв.
7. Словотвiрна деривацiя. Основнi шляхи утворення слiв. Продуктивнiсть словотворчих моделей.
8. Семантична деривацiя. Розвиток семантичної структури слова. Типи внутрiшньослiвних процесiв: узагальнення, спецiалiзацiя, погiршення, покращення, змiна i перенос значення – метафора, метонiмiя.
9. Мова як система. Слово як основна мовна одиниця. Слово в системі iнших мовних одиниць. Формальний та змiстовий аспекти слова.
10. Соцiолiнгвістична та функцiональна стратифiкацiя словникового складу зiставлюваних мов.

4. Зiставна граматика

1. Граматична будова мови. Загальнi принципи граматичного аналізу мови.
2. Проблема частиномовної класифiкацiї.

3. Парадигми категоріальних значень іменних самостійних частин мови.
4. Зіставний аналіз граматичних особливостей дієслова як самостійної частини мови.
5. Зіставний аналіз граматичних особливостей службових частин мови.
6. Особливості синтаксису зіставляюваних мов. Типи словосполучень і речень зіставляюваних мов.
7. Функціональна характеристика членів речення у двох мовах.
8. Гіпотаксис і паратаксис як способи побудови складного речення.
9. Актуальне членування речення.
10. Валентність. Граматичне узгодження членів речення.

III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література до 1-го розділу

1. Аракин В.Д. История английского языка: учеб. пособие. 2-е изд. Москва: ФИЗМАТЛИТ, 2003. 272 с.
2. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. Изд. 4-е, стереотипное. Москва: КомКнига, 2006. 144 с.
3. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 464 с.
4. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. Київ: Брама, 2004. 336 с.
5. Швачко К.К., Терентьев П.В., Янукян Т.Г., Швачко С.А. Введение в сравнительную типологию английского, русского и украинского языков. Київ, 1977. 147 с.
6. Barber C. The English language: a historical introduction. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. 292 p.
7. Fischer O., Koopman W., Wurff W. van der. The Syntax of Early English. Cambridge, U.K., N.Y.: Cambridge University Press, 2001. 360 p.
8. Hogg R.M. The Cambridge History of the English Language. Vol. 1-6. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 640 p.
9. Sandig B. Textstilistik des Deutschen. Berlin: De Gruyter, 2006. 521 s.

Література до 2-го розділу

10. Алексеев А.Я. Нариси з контрастивної стилістики французької мови. Вінниця: Нова книга, 2010. 456 с.
11. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика української та англійської мо. Вінниця, 2005. 224 с.
12. Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української мови: підручник. 3-тє вид., перероб. i доповн. Тернопiль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.

13. Fleischer W., Michel G., Starke G. Stilistik der deutschen Gegenwartssprache. Frankfurt am Main: Peter Lang, 1996. 341 s.
14. Sowinski B. Deutsche Stilistik. Frankfurt am Main: Fischer, 1986. 341 s.

Література до 3-го розділу

15. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія української та англійської мов. Вінниця, 2004. 248 с.
16. Лопатникова Н.Н., Мовшович Н.А. Лексикологія сучасного французького мови: навч. для ін-тів і фак. іностр. яз. Москва: Вища школа, 2001. 247 с.
17. Ольшанський І.Г., Гусева А.Е. Лексикологія: сучасний німецький мови. Lexikologie: die deutsche Gegenwartssprache. Москва: Akademia, 2005. 416 с.
18. Степанова М.Д., Чернышева И.И. Лексикологія сучасного німецького мови = Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache: навч. посібник для студентів лінгв. і пед. фак. виш. навч. закладів. 2-е изд., испр. Москва: Издательский центр «Академия», 2005. 256 с.
19. Федорова Л.О., Кулікова В.Г. Курс лексикології французької мови: навчальний посібник. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2003. 186 с.
20. Oguу O.D. Lexikologie der deutschen Sprache. Winnits'a: Nova Knyha, 2003. 295 с.

Література до 4-го розділу

21. Бондар Л.В. Порівняльна граматики французької та української мов. Навчально-методичний посібник. Київ: НТУУ КПІ, 2006. 44 с.
22. Волкова Л.М. Теоретична граматики англійської мови: сучасний підхід: Навч. посібник. Київ: Освіта України, 2009. 256 с.
23. Попова И.Н., Казакова Ж.А. Грамматика французького мови. Практический курс. Москва: Нестор Академик, 2006. 475 с.
24. Duden. Die Grammatik / Redaktionelle Bearbeitung Dr. K. Kunkel-Razum. 7., völlig neu erarbeitete und erweiterte Auflage. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag, 2006. Band 4. 1352 s.
25. Dürscheid Ch. Syntax. Grundlagen und Theorien. 4.Aufl. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007. 256 s.
26. Eisenberg P. Grundriss der deutschen Grammatik. 2.Aufl. Stuttgart, Weimar: Verlag J.B.Metzler, 2006. 573 s.
27. Engel U. Syntax der deutschen Gegenwartssprache. 4.Aufl. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2009. 305 s.
28. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik. Berlin, München: Langenscheidt, 2001. 732 s.

Література до 5-го розділу

29. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика: Учебное пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей. СПб: Союз, 2004. 288 с.
30. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода. Проблемы переводоведения в освещении зарубежных ученых: учебное пособие. Москва: ЧеРо, 1999. 136 с.
31. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця: Нова книга, 2001. 448 с.
32. Латышев Л.К. Технология перевода: Учебное пособие по подготовке переводчиков (с нем. яз). Москва: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. 280 с.
33. Полюк І.С., Бондар Л.В. Особливості перекладу текстів різних стилів. Французька мова : [навч. посіб.]. Київ: НТУУ «КПІ», 2011. 396 с.
34. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. Київ: Либідь, 2007. 248 с.

ІV. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Початковий рейтинг вступника за екзамен розраховується, виходячи із 100-бальної шкали. При визначенні загального рейтингу вступника початковий рейтинг за екзамен перераховується у 200-бальну шкалу за відповідною таблицею (п. 4).

2. На екзамені абітурієнти готуються до усної відповіді на завдання екзаменаційного білету.

Кожен екзаменаційний білет комплексного фахового вступного випробування містить два теоретичні питання та два практичні завдання. Перші два питання є загальними за галуззю філології. Останні два питання орієнтовані на спеціальну підготовку вступника.

1. Теоретичне питання з загального мовознавства.

Відповідь на теоретичне питання з загального мовознавства оцінюється за наведеними нижче критеріями, кожен з яких має вагу у 2 бали:

1. Зміст завдання:

- трактування питання через призму різноманітних ідей та аргументів;
- адекватність тлумачення теми;
- наведення прикладів, що ілюструють проблематику.

2. Точність висловлювань і стилістичний діапазон:

- вживання адекватних лексичних та морфо-синтаксичних засобів;
- різноманітність граматичних структур;
- стилістична адекватність висловлювання;
- відповідність реєстру.

3. Обізнаність теоретичним матеріалом:

- повнота викладення матеріалу;
- ґрунтовність поданих думок;
- послідовність викладу.

Відповідь на перше теоретичне питання оцінюється максимально у 20 балів за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації – 18-20 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації (припустимі незначні неточності) – 15-17 балів;
- «задовільно», неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації (відповідь містить певні недоліки) – 12-14 бали;
- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

2. Теоретичне питання з порівняльної типології (порівняльної стилістики, порівняльної лексикології або зіставної граматики)

Відповідь на друге теоретичне питання максимально оцінюється у 30 балів за такими критеріями, за кожен з яких вступник отримує 5 балів:

1. Аргументованість викладу проблематики питання.
2. Логічність представлення теоретичного матеріалу.
3. Повнота викладу матеріалу.
4. Ілюстративність викладу у синтезованій формі проблемного питання.
5. Зв'язність матеріалу.
6. Термінологічна коректність у представленні проблематики певної парадигми.

Відповідь на друге теоретичне питання оцінюється у 30 балів:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації – 27-30 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації (припустимі незначні неточності) – 23-26 балів;
- «задовільно», неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації (відповідь містить певні недоліки) – 18-22 бали;
- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

3. Перекладацький аналіз тексту з фаху.

Третє питання передбачає виконання вступником трансформаційного аналізу двох текстів наукового стилю (іноземною мовою та його переклад українською).

Відповідь на третє питання максимально оцінюється у 30 балів за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації (розгорнутий аналіз усіх мовленнєвих, мовних та позамовних аспектів перекладу із зазначенням усіх видів застосованих трансформацій з наведеними прикладами) – 27-30 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації (достатньо повний аналіз перекладу тексту із зазначенням трансформацій, допускаються незначні неточності в перекладацькому аналізі) – 23-26 балів;

- «задовільно», неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації (відповідь містить неповний аналіз перекладацьких трансформацій запропонованого тексту без наведення прикладів, допускаються незначні помилки і певні недоліки) – 18-22 бали;

- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

4. Обґрунтування дослідницького проєкту.

Відповідь на четверте завдання екзаменаційного білету оцінюється за такими критеріями:

1. Актуальність дослідження.

Актуальність теми наукового дослідження є одним з основних критеріїв при його експертизі. Доцільність запропонованого дослідження для розвитку філології загалом обґрунтовують шляхом критичного аналізу та порівняння з вже відомими розв'язаннями проблеми. Висвітлення актуальності повинно бути небагатослівним, визначати сутність наукової проблеми (завдання).

2. Визначення об'єкта, предмета, мети дослідження та завдання її реалізації у ході роботи.

Формулюючи базові елементи вступної частини роботи, здобувач повинен зважати на те, що мета дослідження має бути сформульована таким чином, щоб указувати на об'єкт і предмет дослідження. Успішне досягнення мети обумовлюється виконанням низки завдань, коректне формулювання яких є важливою передумовою ефективного наукового пошуку. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виокремлюється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага здобувача, оскільки предмет дослідження визначає тему дисертаційної роботи.

3. Наукова новизна дослідницького проєкту.

Поняття наукової новизни досить відносне. Рівень нового в отриманих результатах може бути різний. Це визначається типом виконаного дослідження, умовами його використання. Наукова новизна дослідницького проєкту викладається аргументовано, коротко та чітко у вигляді наукових положень, які гіпотетично будуть винесені на захист, зазначаючи відмінність одержаних результатів від відомих раніше та ступінь новизни одержаних результатів.

4. Структура і логічність композиції викладеного матеріалу.

Обґрунтування має повністю відповідати запропонованим у цій Програмі структурним елементам: актуальність дослідження, визначення об'єкта, предмета, мети дослідження та завдання її реалізації у ході роботи, наукова новизна дослідницького проєкту тощо.

Логіка викладу матеріалу залежить від мети повідомлення. Зважаючи на це, здобувач самостійно обирає принцип, за яким він впорядковуватиме текст обґрунтування дослідницького проєкту: тематичне розміщення, аргументування від причини до наслідку, проблема і розв'язання тощо.

5. *Обізнаність із класичними та новітніми науковими джерелами, володіння навичками реферативного опрацювання та ступінь володіння матеріалом.*

Здобувач повинен показати свою обізнаність у теоретичних та емпіричних роботах відповідної галузі філології. Така інформація стане частиною першого розділу дисертаційного дослідження. При цьому це не має бути наукова компіляція, натомість ґрунтовний аналіз та систематизація наявного знання (бажано з обґрунтуванням власного підходу до тлумачення понять, розкриття природи явищ тощо).

За кожен критерій вступник максимально отримує 4 бали. Максимальна кількість балів за четверте завдання – 20 балів.

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації – 18-20 балів;

- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації (припустимі незначні неточності) – 15-17 балів;

- «задовільно», неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації (відповідь містить певні недоліки) – 12-14 бали;

- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

3. Сума балів за відповіді на екзамені переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

4. Сума балів за відповіді на екзамені переводиться до 200-бальної шкали згідно з таблицею:

Таблиця відповідності оцінок рейтингової системи оцінювання (PCO, 60...100) балам 200-бальної шкали (100...200)

Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200
60	100,0	70	125,0	80	150,0	90	175,0
61	102,5	71	127,5	81	152,5	91	177,5
62	105,0	72	130,0	82	155,0	92	180,0
63	107,5	73	132,5	83	157,5	93	182,5
64	110,0	74	135,0	84	160,0	94	185,0
65	112,5	75	137,5	85	162,5	95	187,5
66	115,0	76	140,0	86	165,0	96	190,0
67	117,5	77	142,5	87	167,5	97	192,5
68	120,0	78	145,0	88	170,0	98	195,0
69	122,5	79	147,5	89	172,5	99	197,5
						100	200,0

У. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Форма № Н-5.05

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(повне найменування вищого навчального закладу)

Освітній ступінь

доктор філософії

Спеціальність

035 Філологія

(назва)

Навчальна дисципліна

Вступний іспит

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Теоретичне питання із загального мовознавства.

2. Теоретичне питання з порівняльної типології (порівняльна лексикологія, порівняльна стилістика, зіставна граматики).

3. Перекладознавчий аналіз тексту.

4. Обґрунтування дослідницького проекту

Затверджено

Гарант освітньої програми

_____ Лариса ТАРАНЕНКО

Київ 2022

РОЗРОБНИКИ:

Жанна БУЦЬ, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії, практики та перекладу французької мови

Ольга ДЕМИДЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови

Світлана КОЛОМІЄЦЬ, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови

Лариса ТАРАНЕНКО, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови

Оксана ТУРИШЕВА, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови

Програму рекомендовано:

Вченою радою факультету лінгвістики

Голова вченої ради

_____

Наталія САЄНКО

протокол № ____

від «____» «ЛЮТОГО» 2022 р.